

ΣΥΝΟΧΗ - ΣΥΝΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ

1) ΣΥΝΟΧΗ

Είναι ο τρόπος με τον οποίο συνδέονται οι προτάσεις ή οι περίοδοι λόγου ή οι παράγραφοι ενός κειμένου μεταξύ τους, προκειμένου να εξασφαλιστεί η ομαλή μετάβαση από τη μια ιδέα στην άλλη. Αναφέρεται στη **δομή**.

* Για να εντοπίσουμε τη συνοχή μεταξύ δύο παραγράφων, ελέγχουμε την κατακλείδα της προηγούμενης και τη θεματική πρόταση της επόμενης παραγράφου.

Η συνοχή επιτυγχάνεται:

- με **ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΕΣ / συνδετικές λέξεις ή φράσεις**, που δηλώνουν διάφορες επιρρηματικές σχέσεις

Προσθήκη	επίσης, επιπλέον, ακόμη, επιπρόσθετα, ταυτόχρονα, συμπληρωματικά, εκτός απ' αυτό, εξάλλου, παράλληλα, άλλωστε, ας σημειωθεί ακόμη ότι κλπ...
Αντίθεση	όμως, αλλά, ενώ, εντούτοις, ωστόσο, αντίθετα, αν και, παρ' όλα αυτά, μολονότι, στον αντίποδα, από τη μία... από την άλλη, σε αντίθεση, παρόλο που, εξάλλου, κλπ.
Χρονική ακολουθία	αρχικά, έπειτα, στη συνέχεια, μετά, ύστερα, αργότερα, ταυτόχρονα, προηγουμένως, συγχρόνως, στο μεταξύ, κλπ
Επεξήγηση	δηλαδή, με άλλα λόγια, συγκεκριμένα, ειδικότερα, πιο αναλυτικά, εξηγώντας, για να γίνει πιο σαφές, σαφέστερα, μια ερμηνεία είναι, κλπ
Παράδειγμα	π.χ., λόγου χάρη, για παράδειγμα, επί παραδείγματι, όπως, ενδεικτικά, κλπ
Συμπέρασμα	επομένως, άρα, λοιπόν, συμπερασματικά, τελικά, συνοψίζοντας, τελικά, κοντολογίς, εν κατακλείδι, συνεπώς, για να συνοψίσουμε, με αποτέλεσμα, κατά συνέπεια, κλπ
Ταξινόμηση / Διαίρεση	Από το ένα μέρος - από το άλλο, κατά πρώτο λόγο - κατά δεύτερο, αφενός - αφετέρου, όχι μόνο - αλλά και, όπως - έτσι, πρώτα - ύστερα, κλπ
Αιτία/ Αιτιολόγηση	γιατί, διότι, αφού, επειδή, καθώς, καθόσον, μια και, λόγω του ότι, εξαιτίας, αυτό οφείλεται, κλπ.
Έμφαση / Βεβαιότητα	βέβαια, φυσικά, αναμφισβήτητα, αναμφίβολα, πράγματι, οπωσδήποτε, ιδιαίτερα, κυρίως, προπάντων, θα ήθελα να τονίσω, το πιο σημαντικό, αξίζει να σημειωθεί, αναντίρρητα,

	μάλιστα, κατεξοχήν, κλπ
Γενίκευση	γενικά, συνήθως, κατά κύριο λόγο, τις περισσότερες φορές, γενικότερα, ευρύτερα, κλπ
Τοπική σχέση	εκεί, εδώ, μέσα, κοντά, κλπ
Όρος / Προϋπόθεση	εφόσον, με την προϋπόθεση, με τον όρο, σε περίπτωση που, εκτός αν, υπό αυτές τις συνθήκες, κλπ
Σύγκριση	παρόμοια, αντίστοιχα, με τον ίδιο τρόπο, τόσο... όσο, κλπ
Διάζευξη	ή, είτε ... είτε
Αναλογία	όπως, σαν, ομοίως, παρόμοια, κατ' ανάλογο τρόπο, όπως ακριβώς... έτσι και, με τον ίδιο τρόπο, κλπ

- με **ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ λέξεων ή φράσεων**: επαναλαμβάνονται λέξεις ή φράσεις της προηγούμενης πρότασης ή της προηγούμενης παραγράφου αυτούσιες.
- με χρήση **ΣΥΝΩΝΥΜΩΝ ή ΣΥΓΓΕΝΙΚΩΝ λέξεων**
- με χρήση **ΑΝΤΩΝΥΜΙΩΝ**: όπως «αυτός, εκείνος, άλλος, ο οποίος» που αναφέρονται σε όρους προηγούμενης περιόδου
- με χρήση **ΥΠΩΝΥΜΩΝ** (συγκεκριμένες έννοιες) - **ΥΠΕΡΩΝΥΜΩΝ** (ευρύτερη / γενική έννοια)
- με **ΠΑΡΑΛΕΙΨΗ λέξης ή φράσης** που εννοείται απ' την προηγούμενη περίοδο.
π.χ. Οι γλώσσες είναι σαν ζωντανοί οργανισμοί. Δέχονται (εννοείται οι «γλώσσες») και αφομοιώνουν ό,τι είναι χρήσιμο σ' αυτές...
- με τη χρήση **ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ**

2) ΣΥΝΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ

Είναι η νοηματική σχέση / συνάφεια ανάμεσα στις προτάσεις, στις περιόδους και στις παραγράφους ενός κειμένου. Αναφέρεται στο νόημα και συγκεκριμένα στην εσωτερική σύνδεση ιδεών και νοημάτων σε επίπεδο περιεχομένου και όχι λέξεων ή φράσεων.

Οι κυριότερες νοηματικές σχέσεις είναι:

- Σύγκριση / Αντίθεση
- Αιτιολόγηση
- Αίτιο - Αποτέλεσμα
- Επεξήγηση
- Προσθήκη

- Προϋπόθεση
- Έμφαση
- Γενίκευση
- Απαρίθμηση / σειρά
- Χρονική σχέση
- Συμπέρασμα
- Ταξινόμηση - Διαίρεση
- Χωρική σχέση

Ασκήσεις Εμπέδωσης:

1) Να απαντήσεις στις παρακάτω ερωτήσεις:

α) όμως, ή, γιατί, αλλά (το πρώτο του κειμένου), με άλλα λόγια:

Ποια νοηματική σχέση εκφράζει η χρήση καθεμιάς από τις παραπάνω λέξεις στη δεύτερη παράγραφο του κειμένου; Μονάδες 5 (Πανελλήνιες Εξετάσεις 2001)

Συνήθως προϋποθέτουμε ότι ένας διανοούμενος πρέπει να είναι ένας άνθρωπος μορφωμένος. Όμως κάθε μορφωμένος δεν είναι και διανοούμενος. Από τον διανοούμενο δεν περιμένει κανείς απλώς να έχει πλούσιες γνώσεις, να είναι καλλιεργημένος ή να κατέχει μια ειδικότητα. Γιατί ο διανοούμενος είναι, όπως δηλώνει και η λέξη, ένας άνθρωπος, που διανοείται κι αυτό σημαίνει, ότι είναι ένας άνθρωπος, που δεν δέχεται τα πράγματα, όπως του προσφέρονται, αλλά τα περνά μέσ' από τη δοκιμασία της δικής του διάνοιας — είναι με άλλα λόγια ένα πνεύμα κριτικό όχι μόνο σε ό,τι αφορά τους άλλους αλλά και σ' ό,τι αφορά τον εαυτό του.

β) Ποια νοηματική σχέση δηλώνουν οι διαρθρωτικές λέξεις - φράσεις του κειμένου: «Για αυτό το λόγο ... » (έκτη παράγραφος), «Ωστόσο, ... »

Μια λογική απάντηση θα ήταν ότι στους χρόνους μας ο άνθρωπος έγινε πολύ απαιτητικός, χρειάζεται πάρα πολλά πράγματα (μετά το πλυντήριο το διαμέρισμα, και έπειτα το αυτοκίνητο) και για να τα αποκτήσει με έντιμο τρόπο, δε δουλεύει μόνο σκληρά, αλλά αναγκάζεται και να τρέχει από τη μια δουλειά στην άλλη, για να προλάβει. Η μια εργασία, η «κύρια», δεν επαρκεί πλέον για τα έξοδα του σπιτιού, και προπάντων για την ψυχαγωγία που έγινε πανάκριβη στα μεγάλα αστικά κέντρα. Για αυτό το λόγο όλοι αναζητούν και «βοηθητικές» εργασίες για τις ελεύθερες ώρες. Πώς θα τα καταφέρει άμα δεν τρέξει; Ωστόσο, το να συμπιέσει κανείς το χρόνο που δεν

αποτελείται από σημαντικά γεγονότα για να επιμηκύνει κάποιον άλλο χρόνο που τον περιμένει πλούσιο σε βιώματα «ποιότητας», είναι μια καλή τακτική: επιστρέφω με το ταχύτερο μέσο στο σπίτι από τη δουλειά μου, για ν' απολαύσω μουσική μαζί με αγαπητούς φίλους. Τέτοια δεν είναι η βιασύνη του σημερινού ανθρώπου. Αυτή μοιάζει με άγχος. Έτσι το τυχόν κέρδος μας από τη συμπίεση του χρόνου το θυσιάζουμε ανώφελα.

γ) Ποια νοηματική σύνδεση εκφράζουν οι διαρθρωτικές λέξεις; Ωστόσο, Όταν, Έτσι, είτε...είτε.

Με ευχάριστη έκπληξη ανακαλύπτω χάρη σε εσάς πως είμαι ένας επιτυχημένος και, για να κυριολεκτήσω, πως με θεωρείτε σεις οι νέοι σαν επιτυχημένο. Ωστόσο, αναρωτιέμαι ποιος είναι πραγματικά ο φτασμένος, ο επιτυχημένος άνθρωπος στη ζωή. Και αυτή τη στιγμή μου έρχεται στον νου το ερώτημα του Guillaume Apollinaire: «Πότε φτάνει μία ατμομηχανή; Όταν τελειώσει κανονικά το δρομολόγιό της και φτάσει στον σταθμό του προορισμού της χωρίς κανείς να ασχοληθεί μαζί της ή όταν εκτροχιασθεί στον δρόμο και μιλούν όλες οι εφημερίδες γι' αυτή;». Μήπως αρκεί να βγεις έξω από τα συνηθισμένα μέτρα, από την αφάνεια για να θεωρηθείς ένας επιτυχημένος; Αναμφισβήτητα, η προβολή του εγώ αποτελεί μία φυσιολογική ψυχοβιολογική ανάγκη. Και η τοποθέτησή του σε όσο το δυνατό υψηλότερο υπόβαθρο χαρίζει στο άτομο μία μεγάλη ικανοποίηση που μετατρέπεται σε αγαλλίαση, όταν η κοινή γνώμη ρίξει απάνω του τους προβολείς της. Έτσι, η επιτυχία δεν εξαρτάται μόνο από το ύψος που θα τοποθετήσουμε το εγώ μας αλλά και από τη λάμψη που θα του δώσει μία δημόσια προβολή. Προσωπικά, είτε από ψυχική ιδιοσυστασία είτε από χαρακτήρα και αγωγή, πίστεψα περισσότερο στην αμέτρητη ικανοποίηση που σου προσφέρει μία δύσκολη αναρρίχηση στη ζωή παρά στη χαρά που σου δίνει η εύκολη και γρήγορη άφιξη στην κορυφή.

δ) Ποια νοηματική σχέση εκφράζουν οι παρακάτω διαρθρωτικές λέξεις; Άλλοτε (δεύτερη παράγραφος), δηλαδή (δεύτερη παράγραφος), Ωστόσο (τρίτη παράγραφος).

Άλλοτε, αυτή η άποψη είχε όντως βάση. Σε κοινωνίες όπου η γραφή (και η ανάγνωση, φυσικά) αποτελούσε προνόμιο πανίσχυρων μειοψηφιών, ο αστοιχείωτος κατείχε αυτόματα μια κατώτερη κοινωνική βαθμίδα. Τα «γράμματα» ήταν μυστική δύναμη, θείο δώρο, κατά συνέπεια, ανήκαν σε λίγους και ισχυρούς. Οι προνομιούχοι,

άτομα των μεγάλων ευθυνών και της ραστώνης, δεν είχαν σχέση με τη χειρωναξία, τον πόλεμο, τον όποιο σωματικό μόχθο... Συνέβαινε, δηλαδή, το αντίθετο από αυτό που συμβαίνει σήμερα. Ο εκδημοκρατισμός και η αθρόα κατανομή των αγαθών του πνευματικού πολιτισμού, καταργώντας τα ιερατεία, κατέργησε και τα όρια του πνευματικού προβαδίσματος. Όλα ανήκουν σε όλους. Το βιβλίο διάβηκε θριαμβευτικά το κατώφλι του πληβείου, ώστε κάθε κοινωνία να είναι κοινωνία πολιτών, κοινωνία εργατών και αγοραστών, όπως και κοινωνία αναγνωστών. Δεν υπάρχει σχεδόν άνθρωπος που να μην πέρασε κάποιες ώρες της ζωής του με χαμηλωμένα βλέφαρα, φυλλομετρώντας τις σελίδες κάποιου βιβλίου.

Ωστόσο, η τυπογραφική δαψίλεια δεν άργησε να γεννήσει τα αντίθετα αποτελέσματα. Το ζήτημα σήμερα δεν είναι η αγορά, η κατοχή ή η ικανότητα ανάγνωσης του βιβλίου, αλλά κάτι πολύ απλούστερο: ο χρόνος και η αναγκαιότητά του. Βιβλιοθήκες με δέκα, εκατό ή χίλια βιβλία σε κάνουν να αναρωτιέσαι ποιος τα διαβάζει, πόσο τα θυμάται και γιατί θα πρέπει να τα θυμάται. Μόλις τελειώσουν μια τάξη, οι μαθητές πετούν επιδεικτικά στους δρόμους τα αναγνωσματάρια με μεγάλη ανακούφιση. Τα κάτεργα τελείωσαν. Αλλά το φαινόμενο δεν τελειώνει εκεί. Βιβλία που αγαπήσαμε στα νιάτα μας, μετά από κάποιες δεκαετίες, έχουν την ίδια τύχη. Όλες οι ηλικίες νιώθουν τον πειρασμό να μιμηθούν τους μαθητές. Βιβλία που κάποτε είχαν το σπάνιο κύρος της αλήθειας, μετά από μία δεκαετία, υποβιβάζονται σε έναν άψυχο όγκο χαρτί.

2) Να εντοπίσεις τους τρόπους με τους οποίους επιτυγχάνεται η συνοχή στην παρακάτω παράγραφο:

Η σύγχρονη κοινωνική συμβίωση έχει θέσει ακραίο στόχο της την αποφυγή των ενοχλημάτων. Έτσι, ο καθένας πορεύεται άγνωστος ανάμεσα στους αγνώστους, ένας ακέραιος αριθμός, ολομόναχος. Και η «ανοιχτή καρδιά» θεωρείται κοινωνικό παράπτωμα. Ένας λόγος που απευθύνεται έξω από την ώρα του και τα καθιερωμένα του πλαίσια, ασυλλογισία. Και τούτο, από πολλές απόψεις είναι ωφέλιμο. Δηλαδή, η ασταμάτητη παρεμβολή του άλλου στην προσωπική ζωή του καθενός, αυτή η κατάρα των μικρών και κοινωνικά καθυστερημένων οικισμών. Ωστόσο, παραμένει έξω από κάθε αμφιβολία πως σε τόπους που ευδαιμονούν, κατά τα μέτρα και τις αξίες της εποχής, οι άνθρωποι υποφέρουν από πολλή αναγκαστική μοναξιά, που δεν έχει καμιά σχέση με τον ακούσιο ασκητισμό μερικών εκλεκτών πνευμάτων. Είναι οι άνθρωποι με τα νωθρά, παρά την άλλη τους δραστηριότητα, πνεύματα, με τις άδειες ψυχές, που προσμένουν να τις γεμίσει η παρουσία του άλλου και ο άλλος δεν είναι παρά μια άδεια ψυχή, ανίκανη να συντηρήσει τον εαυτό της,

όχι και να δοθεί. Έτσι οι ψυχές αρρωσταίνουν. Αυτός είναι ένας άλλος θάνατος, καθημερινός, συνεχής, ανεπανόρθωτος. Οι άνθρωποι, λοιπόν, δεν έχουν την ευκαιρία να κοιταχτούν στα μάτια, να συνομιλήσουν, ν' ανταλλάξουν μια πραγματική χειραψία. Αντίθετα, η μέρα είναι γεμάτη έγνοιες, η νύχτα γεμάτη κάματο, δεν υπάρχει χρόνος, δεν υπάρχει ο χώρος όπου μπορούν να καλλιεργηθούν οι φιλίες, οι ουσιαστικοί δεσμοί, οι μεθέξεις, που προκαλούν τους «εν τη ψυχή τόκους». Με άλλα λόγια, ο κόσμος μας παρόλα τα θαυμαστά που του ομολογήσαμε, είναι ένας άφιλος κόσμος. Η φιλία είναι απλή αλληλογνωριμία, κυβερνημένη από τα συμφέροντα. Τα συμφέροντα συνενώνουν ή χωρίζουν τους ανθρώπους πολύ περισσότερο από κάθε άλλη φορά. Γι' αυτό οι παροδικές συζεύξεις είναι ο νόμος της εποχής.

Ι.Μ. Παναγιωτόπουλος, «Η μοναξιά στη σύγχρονη εποχή»

3) Να εντοπίσετε τους τρόπους με τους οποίους επιτυγχάνεται η συνοχή στις παρακάτω παραγράφους. Όπου υπάρχει διαρθρωτική λέξη, να δηλώσετε τη νοηματική σχέση που δηλώνει και στη συνέχεια να την αντικαταστήσετε με μία άλλη διαρθρωτική λέξη ή φράση που να δηλώνει την ίδια νοηματική σχέση:

α. Υπάρχει, όμως, και μια διαφορετική άποψη πάνω στο θέμα, εκείνων που πιστεύουν πως η μόδα είναι ομορφιά, πως δείχνει τον χαρακτήρα και την διάθεση. Ακόμη στο σχολείο η μόδα μπορεί να σου φτιάξει την μέρα σου και να σου δώσει κίνητρο και φαντασία. Φυσικά τα ευχάριστα χρώματα σου δημιουργούν μια ευχάριστη διάθεση. Πιστεύουμε λοιπόν πως θα ήταν μια καλή επιλογή να μας επέτρεπαν το χρώμα στη στολή, φτάνει να μην είναι ακαλαίσθητος ο συνδυασμός. Επίσης ο καθένας να έχει δικαίωμα να φτιάχνει τα μαλλιά του όπως θέλει και να τα βάφει με όποιο χρώμα τα θέλει, αλλά όχι να είναι υπερβολικά εξεζητημένα. Τέλος, το μακιγιάζ στα κορίτσια που το θέλουν, είναι καλό να είναι ελαφρύ και όσο πιο φυσικό γίνεται, έτσι ώστε απλώς να φωτίζει τα πρόσωπο - εάν χρειάζεται.

β. Η φιλία κατά τον Αριστοτέλη είναι αναγκαίοτατο αγαθό. Πρώτα στους νέους: ο φίλος είναι ο παραστάτης που θα ενθαρρύνει και θα βοηθήσει τον νέο άνθρωπο να μην κάνει σφάλματα (λόγου χάρη ανοησίες, αστοχίες, απρέπειες), ο οδηγός στον σωστό δρόμο, ο επίκουρος στις κακοτοπιές της ζωής. Έπειτα, στους πολύ ηλικιωμένους: αυτοί βέβαια χρειάζονται την παρηγοριά, την περίθαλψη, τη φροντίδα του φίλου, επειδή δεν μπορούν να αντιμετωπίσουν τις ανάγκες τους από σωματική ανεπάρκεια ή πνευματική αδυναμία.

Τέλος, σε εκείνους που βρίσκονται στην ακμή της ηλικίας του, ο φίλος είναι βοηθός στις καλές πράξεις, σύμβουλος και συνεργάτης στα ενάρετα έργα.

γ. Αν κάποιος αμφιβάλλει για τη σημασία της γλώσσας στη ζωή του, αρκεί να σκεφτεί για μια στιγμή πόσο απίστευτα περιορισμένος θα ήταν χωρίς τη γλώσσα. Οι κοινωνικές αλληλεπιδράσεις με φίλους και γνωστούς εξαρτώνται προπάντων από τη γλώσσα. Εξάλλου, οι άνθρωποι σήμερα γνωρίζουν πολύ περισσότερα πράγματα από τους ανθρώπους των προηγούμενων γενεών. Αυτό συμβαίνει, διότι η γλώσσα βοήθησε το μεγαλύτερο μέρος της γνώσης να περάσει από τη μια γενιά στην άλλη. Άρα το να γνωρίζει κανείς καλά τη γλώσσα είναι απολύτως απαραίτητο.

δ. Και βέβαια, η διαφήμιση μας διδάσκει ηθική, αλλά από άλλους δρόμους και με άλλους τρόπους. Μας εθίζει στην ηθική της επιβολής, της «νίκης», του κέρδους, της φιλαυτίας και της μισανθρωπίας. Τυπικότατο δείγμα, δύο εντελώς πρόσφατα διαφημιστικά «τηλεδράματα» τυχερού παιχνιδιού: Στη μια περίπτωση κάποια γιαγιά και στην άλλη ένα ζευγάρι κερδίζουν επιτέλους «τα εκατομμύρια των ονείρων τους, χάρη στην εύνοια της ξυστής τύχης. Ξαφνιασμένοι ακόμη (δηλαδή, όντας ακόμη εντός εαυτού), καταπιάνονται με τη διανομή των κερδών σε συγγενείς και φίλους: τόσα θα πάρει το ένα παιδί, τόσα το άλλο, τόσα τα εγγόνια, τόσα τ' αδέρφια, να μη μείνει κανένας παραπονεμένος. Παραζαλισμένοι, όμως, από την Κίρκη των χρημάτων, μεταμορφώνονται σταδιακά και τελικά διακόπτουν τη νοητή διανομή και λένε το μεγάλο όχι: «Σιγά μην τους τα δώσω...».

ε. Οι τεχνικές λεπτομέρειες, όπως το κακής ποιότητας χαρτί, η άνιση κατανομή του μελανιού και γενικά η χαμηλής στάθμης παραγωγή του βιβλίου, επηρεάζουν την αναγνωσιμότητά του, τη διάθεση, δηλαδή, και τα κίνητρα του αναγνώστη να το διαβάσει. Ένα βιβλίο μπορεί να φαντάζει μωρουδίστικο εξαιτίας ή του σχήματος ή του μεγέθους των τυπογραφικών στοιχείων. Αντίθετα, άλλο μπορεί να φαίνεται μη ελκυστικό λόγω του μήκους των στίχων του και της μονοτονίας της τυπογραφίας του κι άλλα μπορεί να φαίνονται «φτηνά» και ανάξια λόγου εξαιτίας λανθασμένων επιλογών για λόγους οικονομίας, όπως η κακή ποιότητα του χαρτιού ή ένα φτωχικό εξώφυλλο.

στ. Το χιούμορ, επίσης, διευκολύνει την κοινωνική ζωή των ανθρώπων. Αυτό συμβαίνει γιατί, πρώτον, είναι μια εμπειρία που μοιραζόμαστε με άλλους. Δεύτερον, διότι ενισχύει

την εσωτερική συνοχή κάθε κοινωνικής ομάδας. Ακόμη, μπορεί να έχει «διπλωματική» χρήση, εφόσον, λόγω της έμφυτης ασάφειάς του, επιτρέπει να κινούμαστε μεταξύ σοβαρού και αστείου χωρίς τον κίνδυνο να παρεξηγηθούμε. Με άλλα λόγια, εκφράσεις και λόγια που διατυπώνονται με χιούμορ μεταφέρουν συναισθήματα και αλήθειες που θα ενοχλούσαν αν διατυπώνονταν με σοβαρό τρόπο. Επιπλέον το χιούμορ είναι ελκυστικό, καθώς εκείνοι που μπορούν να το προκαλούν είναι πιο ικανοί στην επικοινωνία και προκαλούν τη συμπάθεια των άλλων.

4) α) Να καταγράψεις τις διαρθρωτικές λέξεις ή φράσεις που διασφαλίζουν τη συνοχή της 1^{ης} παραγράφου του κειμένου και να εξηγήσεις τι δηλώνει η καθεμία. Πώς αλλιώς επιτυγχάνεται η συνοχή της παραγράφου πέραν των διαρθρωτικών λέξεων;

β) Πώς εξασφαλίζεται η συνοχή ανάμεσα στην 1^η και στη 2^η παράγραφο;

γ) Να εντοπίσεις τις διαρθρωτικές λέξεις της 2^{ης} παραγράφου και να τις αντικαταστήσεις με άλλη με παρόμοια σημασία, χωρίς να αλλοιώνεται η συνοχή.

δ) Να καταγράψεις τις διαρθρωτικές λέξεις ή φράσεις που εξασφαλίζουν τη συνοχή της 3^{ης} παραγράφου του Κειμένου και να εξηγήσεις τι δηλώνουν με βάση το νόημα. Προσπάθησε να τις αντικαταστήσεις με άλλες παρόμοιας σημασίας.

Είναι γνωστό ότι όλες οι κοινωνίες ορίζουν συγκεκριμένα -και διαφορετικά- ενδιαφέροντα, χαρακτηριστικά προσωπικότητας, εργασίες και ασχολίες ως κατάλληλα για το καθένα από τα δύο φύλα. Βέβαια, είναι λιγότερο γνωστό ότι διαφορετικές κουλτούρες έχουν διαφορετική θεώρηση σχετικά με το ποιες συμπεριφορές αρμόζουν στον ανδρικό και ποιες στον γυναικείο πληθυσμό. Έτσι, στους πολιτισμούς δυτικού τύπου ακούγονται πολύ συχνά φράσεις ή δηλώσεις του τύπου «τα αγόρια είναι πιο ανεξάρτητα, ενώ τα κορίτσια πιο παθητικά», «τα κορίτσια έχουν καλύτερη μνήμη, αλλά τα αγόρια πιο ανεπτυγμένη αφαιρετική ικανότητα», «τα κορίτσια παίρνουν καλύτερους βαθμούς, αλλά δεν κάνουν για όλα τα επαγγέλματα».

Ποιοι, όμως, απ' αυτούς και άλλους παρόμοιους ισχυρισμούς αποτελούν μύθο και ποιοι πραγματικότητα; Υπάρχουν πράγματι διαφορές μεταξύ των φύλων και, αν ναι, σε τι συνίστανται; Τα ευρήματα πολλών μελετών που εξέτασαν πιθανές διαφορές σε συμπεριφορές, όπως το άγχος, το επίπεδο δραστηριότητας του ατόμου, η συμμόρφωση

σε εντολές, είναι αντικρουόμενα. Αποκάλεσαν αυτές και παρόμοιες στερεότυπες πεποιθήσεις πολιτιστικούς μύθους που δεν έχουν σχέση με την πραγματικότητα. [...]

Σ' αυτό το σημείο πρέπει να τονιστεί πως, εκτός του ότι οι διαφορές των φύλων είναι ελάχιστες σε σχέση με τις ομοιότητες, είναι και σε γενικές γραμμές μικρές και αμβλύνονται σημαντικά με τις κατάλληλες μαθησιακές ευκαιρίες και την εξάσκηση. Υποστηρίζεται μάλιστα ότι το φύλο που εκτίθεται σε πιο «εμπλουτισμένο» μαθησιακό - εκπαιδευτικό περιβάλλον αναπτύσσει υψηλότερη ευφυΐα. Παρ' όλα αυτά, στην καθημερινή ζωή οι διαφορές στη συμπεριφορά αγοριών και κοριτσιών είναι θεαματικές. [...]

5) Να καταγράψεις τον τρόπο με τον οποίο συνδέονται νοηματικά μεταξύ τους οι παράγραφοι στο παρακάτω κείμενο.

Μια σωρεία πλεονεκτημάτων χαρακτηρίζουν τα πολυμέσα, βάσει των οποίων μαθητές και εκπαιδευτικοί διευρύνουν την πληροφορία, την ανακαλούν, όποτε τη χρειαστούν και, κυρίως, μπορούν να την ανασύρουν από πολλές πηγές, με αποτέλεσμα να αναπτύσσεται η κριτική σκέψη, αντίποδας της αυθεντίας και της μοναδικότητας της γνώσης.

Συγκεκριμένα, το διαδίκτυο προσφέρει εναλλακτικές μορφές μάθησης, γιατί προβάλλει την εικονική πραγματικότητα, πιο δελεαστική από τη γραφή και την έντυπη εικόνα, επιτρέπει την εξερεύνηση της γνώσης και, τέλος, παρακινεί και στην τυχαία μάθηση μέσα από τα παράθυρα ή τις συναφείς ιστοσελίδες που «ανοίγει» ο ενδιαφερόμενος, για να ψάξει το αντικείμενο που διερευνά. Η έρευνα μάλιστα στους ταξιδιώτες του διαδικτύου καταλήγει στο ότι όσο γενικότερους στόχους θέτει κανείς αρχικά τόσο περισσότερους κόμβους και παράθυρα επισκέπτεται, προκειμένου ν' αποκτήσει μια ιδέα για το αντικείμενο που τον απασχολεί, και άρα τόσο περισσότερο ενημερώνεται για πολλά συναφή αντικείμενα.

Σε κάθε περίπτωση όμως τίθεται επιτακτικά το ζήτημα της εγκυρότητας και της αξιοπιστίας των πηγών του διαδικτύου και κατά πόσο το περιβάλλον αυτό εγκυμονεί κινδύνους. Είναι λογικό μέσα σ' έναν απέραντο χάρτη πληροφοριών να εγκλείεται, πέρα από την επικοινωνιακή και τεχνολογική διάσταση, και η εμπορική. Από την άλλη πλευρά, γνωρίζουμε ότι η γνώση δεν ήταν ποτέ ουδέτερη. Η ιδεολογία του φορέα της

πάντα στιγματίζει τη γνώση, μπορεί να συνδέεται με συμφέροντα και να προάγει αυτό που η κάθε κυρίαρχη ομάδα ή τάξη θεωρεί «σωστό».

Σε αυτό το περιβάλλον προβάλλει ως ανάγκη να διαμορφώσουμε κατάλληλες στάσεις και συμπεριφορές, για να προφυλαχούμε από κάθε είδους διαδικτυακή πληροφορία που δεν πληροί τα κριτήρια της ευπρέπειας και της έγκυρης καταχώρησης. Ειδικά οι μαθητές θα πρέπει, με την αρωγή και την υποστήριξη του εκπαιδευτικού συστήματος, να καλλιεργήσουν την ικανότητα να ξεχωρίζουν τη χρήσιμη από την άχρηστη ή την επιβλαβή γνώση.

Δριμαροπούλου
Εκπαιδευτικό Κέντρο